

Kasza Melinda

joghallgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Civilisztika tagozatának tagja

Gépjármű vaddal történő ütközésének egyes felelősségi kérdései a régi és az új Ptk.-ban

I. Bevezetés

Abból az egyszerű tényből adódóan, hogy az egész országot utak hálózák be és a természetes szabadságukban élő vadak ösztöneik által vezérelve, az épített úthálózaton közlekedőkre tekintet nélkül mozognak, sajnálatos módon nagyon gyakran előforduló eset az, amikor gépjármű közúton, sőt akár gyorsforgalmi úton is a hirtelen elé ugró vaddal ütközik. A vadak természetesen nem tudják megkülönböztetni az erdei utakat a közúttól, így bármikor kitevedhetnek elének az aszfaltra, főként, ha megriadnak valamitől, s úgy rohannak nagy sebességgel akár több kilométeres távon, hogy bármire figyelnének. Ebből adódhat, hogy a közlekedő autó oldalának vagy hátsó felének is képesek nekiugrani. Ha személyi sérülés nem is történik, a gépjárműben keletkezett kár általában elég magas összeget jelent, és bár ezen költségek megtérítésére már van lehetőség a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás keretében kiegészítő biztosítást kötni, még elég kevesen tudnak erről ahhoz, hogy ez a védelem számottevő legyen. Így továbbra is nagyon fontosnak tűnik egy egyértelmű és dogmatikailag pontos megoldás e kérdéskörben. Az alábbiakban megkísérlem bemutatni a magyar polgári jogi szabályozásnak az e kérdéskörben adott válaszát, elsősorban arra összpontosítva, hogy az új Ptk. hatálybalépése nyomán milyen változásokat hozott a vadbalesetekkel összefüggő felelősségi kérdések terén.

II. Vadbalesetek a régi Ptk. tükrében

Az 1996. évi LV. törvény (a vad védelméről, a vadgazdálkodásról valamint a halászatról; a továbbiakban Vtv.) – az új Ptk. hatálybalépését megelőzően¹ – a vadgazdálkodást veszélyes üzemi tevékenységnek minősítve 75. § (3) bekezdésében akként rendelkezett, hogy a vadászatra „jogosult”² a Polgári Törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó

¹ Hatályon kívül helyezte: 2013. évi CCLII. törvény 49. § (5). Hatálytalan: 2014. III. 15-től.

² A Vtv. alapján „jogosult” az, aki a kárt okozó vad vadászatára jogosult és akinek a vadászterületén a károkozás bekövetkezett, illetőleg, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

szabályai szerint köteles megtéríteni a károsultnak a vad által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt”. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés alapkonceptiója az volt, hogy a vadak természetes életterükben ösztönösen mozognak évszázados váltóikon, mely mozgást a vadászatra jogosult sem tudja befolyásolni. A Vtv. tehát a gépkocsi üzembentartójának felelősségével megegyezően a vadászatra jogosultét is a veszélyes üzemi tevékenységet folytatóval szemben alkalmazott objektív mércével³ mérte e körben.

Az említett rendelkezésekből következően, ha a vad gépjárművel találkozott, a két veszélyes üzem összeütközésekor, a vadászatra jogosult és a gépkocsi üzembentartójának egymás közötti viszonyában⁴ a régi Ptk. 346. §-a volt irányadó, mely szerint: „Ha a kárt több személy fokozott veszéllyel járó tevékenységgel közösen okozta, egymás közti viszonyukban a felelősség általános szabályait kell alkalmazni. Ha a károkozás egyik félnek sem róható fel, de a kár egyikük fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkező rendellenességre vezethető vissza, a kárt ez utóbbi köteles megtéríteni. Ha a kárt mindkét fél fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenesség okozta, továbbá, ha ilyen rendellenesség egyik félnél sem állapítható meg, kárát – felróhatóság hiányában – mindegyik fél maga viseli.”⁵

A kártérítési felelősség megállapításakor ennek megfelelően a Polgári Törvénykönyv idézett szakaszában megfogalmazott „háromlépcsős” megoldás volt alkalmazandó. Elsőként tehát a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint⁶ azt kellett megállapítani, hogy a káresemény bekövetkezte felróható volt-e valamelyik félnek. Az általános felelősségi alakzat exculpációs rendszere miatt a károkozónak kellett bizonyítania, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A Vtv. végrehajtási rendelete, a 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet 58. §-a – ugyan nem taxatív jellegűen⁷ – fel is sorolja azokat a magatartásokat, amelyek a

³ Régi Ptk. 345. § (1) bek.: Aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat, köteles az ebből eredő kárt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik. Ezeket a szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével másnak kárt okoz.

⁴ Ha a gépjármű és a vad összeütközése folytán kívülálló harmadik személy is kárt szenved, a gépkocsi üzembentartója és a vadászatra jogosult egyetemlegesen és vétkességre tekintet nélkül felelnek vele szemben. (Régi Ptk. 344. § (1) bek. és Régi Ptk. 345. § (1) bek.)

⁵ Régi Ptk. 346. § (1-3) bek.

⁶ Régi Ptk. 349. § (1) bek.: Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

⁷ A Kúria több eseti döntésében (ld. pl. Pfv. VI. 21 948/1999., Pfv. VI. 24 436/1998) kiemelte, hogy a rendelet példálózó felsorolása nem meríti ki a vadászatra jogosult által tanúsítható, a kár bekövetkezéséhez vezető felróható magatartások körét.

vadászatra jogosult oldaláról felrőhatónak minősülnek. Eszerint: „A vadászatra jogosult felrőható magatartásának minősül, ha a vad gépjárművel közúton, illetve vasúti járművel közforgalmi vasúti pályán történő ütközése közvetlenül a vadászat miatt következik be. A vadászatra jogosult felrőható magatartásának minősül különösen, ha a vad gépjárművel közúton, vagy közforgalmú vasúti pályán történő ütközése amiatt következik be, mert a jogosult a közút, illetve a közforgalmú vasúti pálya száz méteres körzetébe mesterségesen telepített és működtetett vadetetővel, szózóval, szóróval, itatóval, dagonyával vagy művelt vadfölddel a vadat odaszoktatta.” A vadászatra jogosultnak adott esetben tehát a felelősség alóli mentesüléséhez – ún. vadászati naplóval⁸ – bizonyítania kellett, hogy a vad és a gépjármű összeütközésének közelében nem folytatott vadászatot. De kimentette magát akkor is, ha bizonyította, hogy a közút száz méteres körzetében nem telepített vadetetőt, szózót stb. Ezek megléte helyszíni szemlével megállapítható.

Az idézett végrehajtási rendelet csupán példálózó felsorolásból adódóan természetesen más esetekben is megállapítható volt a vadászatra jogosult felrőható magatartása. Így a kártérítési felelősségét megalapozhatta az ún. kármegelőzési kötelezettség elmulasztása is. A Vtv. 78. § (4) bekezdése előírta ugyanis, hogy „a jogosult a mezőgazdálkodáson, illetőleg az erdőgazdálkodáson kívül okozott károk megelőzése érdekében – vadveszély esetén – az út létesítőjénél, illetőleg a fenntartójánál, továbbá a vasút létesítőjénél, fenntartójánál valamint üzemeltetőjénél megfelelő védelmi berendezések létesítését, illetőleg közúti, vasúti jelzések elhelyezését kezdeményezheti. Az út, illetve a vasút létesítője, fenntartója, valamint üzemeltetője – amennyiben a jogosult a létesítés vagy az elhelyezés, továbbá a fenntartás, valamint az üzemeltetés költségeit vállalja – köteles a kezdeményezésnek helyt adni.”

Az idézett rendelkezés alapján a vadászatra jogosult akkor mulasztotta el a kármegelőzési kötelezettségét, és tanúsít ezzel felrőható magatartást, ha vadveszélyes helyen nem kezdeményezi a kár megelőzését szolgáló, a veszélyt jelző táblák kihelyezését. Meg kellett tehát vizsgálnia, hogy melyek azok a területek, ahol – a vadak előfordulásának, gépjárművel történő összeütközésük gyakorisága miatt – a vadveszélyt jelző tábla kihelyezése indokolt, és – logikusan értelmezve az előírást csak ezekre a helyekre – kezdeményezni kell azok kitételét. A kérdés nyilvánvalóan nem egyszerűsíthető le a „van tábla – nincs felelősség, nincs tábla – van felelősség” képletre. A bírósági gyakorlat azonban nem volt egységes a vadveszélyt jelző táblák kihelyezésének illetve annak elmulasztásának megítélése kapcsán. A vonatkozó ítéletek

---

⁸ Vtv. 58. § (1) bek.

alapján nem dönthető el egyértelműen, a vadveszélyt jelző tábla kihelyezésének elmulasztása önmagában megalapozza-e a vadászatra jogosult felróhatóságát, vagy azt csak akkor lehet megállapítani, ha indokolt⁹ lett volna a tábla kihelyezése, de a vadászatra jogosult azt elmulasztotta.¹⁰ Találkozunk olyan ítélettel, amely szerint, „a tábla hiányában a gépjárművezető nem tudhatott arról, hogy fokozott óvatossággal, csökkentett sebességgel lenne célszerű haladnia”, ezért „olyan helyen, ahol közlekedési útvonal szeli ketté a vadászterületet, vagy az a vadászterület mentén halad, a közút melletti ingatlan tulajdonosának, kezelőjének kezdeményeznie kell a vadveszélyt jelző tábla kitételét”.¹¹ Eszerint tehát, ha a közút vadászterületen halad át, akkor mindenképpen ki kell helyezni a táblát, különben a vadászatra jogosult nem úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható és ez megalapozta kártérítési felelősségét. A vadászterület fogalmát a Vtv. jelenleg is hatályos 8. §-a határozza meg¹², egyben megadva azt is, mely területek nem minősülnek annak. Ezek közül ehelyütt mindenképp kiemelendő, hogy a település közigazgatási belterülete nem minősül vadászterületnek, az előbbi logikát követve, tehát belterületen nem kell kihelyezni a vadveszélyt jelző táblát, jóllehet belterületeken is történik baleset vad és gépjármű összeütközéséből.¹³ Más bírósági indoklás szerint önmagában a tábla hiányából nem következik automatikusan a vadásztársaság felróható magatartásának és így felelősségének a megállapítása, mert „a veszélyt jelző tábla hiánya nem jelenti egyébként azt, hogy a gépjármű vezetőjének nem kell tekintettel lennie a helyszín adottságaira. A gépjármű vezetőjének általában számolni kell a váratlanul felbukkanó akadályokkal, így – köztudomású lévén, hogy a vad a természetben szabadon él – azzal is, hogy az úton vad kerül a gépjármű elé, akár van ott védelmi berendezés, vagy veszélyt jelző tábla, akár nincs.”¹⁴ Továbbá, ha a baleset helyszíne nem minősül fokozottan vadveszélyes útszakasznak, vagy az adott területen még

---

⁹ Mert adott helyen a vadak valamilyen ok miatt gyakrabban váltanak át a közúton. Ilyen ok lehet pl. ha az út túloldalán táplálékban gazdag hely, patak egyéb itatóhely található, illetve ha a közút összefüggő erdős területeket szel ketté.

¹⁰ Nagy Éva: A vadveszélyt jelző tábla jelentősége vad és gépjármű összeütközése esetén. Ügyvédek lapja 2001/3. sz. 47-48 o.: „A bírósági gyakorlat jelenleg abba az irányba halad, hogy a vadászatra jogosult felróhatósága megállapítható, ha a vadveszélyt jelző táblát nem helyezte ki...A törvényhozó fokozott veszéllyel járó tevékenységnek minősítette a vadgazdálkodást és a vad és a gépjármű találkozását veszélyes üzemek összeütközésének tekintette. Szándéka nyilvánvalóan nem az volt, hogy általános követelményként állítsa a vadászatra jogosult elé, hogy vadveszélyt jelző táblákat helyezzen ki Magyarországon valamennyi közútjára.”

¹¹ Pécsi Városi Bíróság 9. P. 23.004/1998/7. sz., Baranya Megyei Bíróság 2. Pf. 20. 471/1999/4.

¹² Vtv. 8. § (1): Vadászterületnek minősül – hasznosítási formájától függetlenül – az a földterület, valamint vízfelület, amelynek kiterjedése a háromezer hektárt eléri, és szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, továbbá, ahol a vad a) a szükséges táplálékát megtalálja, b) természetes szaporodási feltételei, valamint c) természetes mozgásigénye, búvóhelye, nyugalma adott.

¹³ Vö. Somogy Megyei Bíróság 2. Pf. 21. 328/1998/2.

¹⁴ Zala Megyei Bíróság 2. Pf. 20. 291/1998/35.

egyáltalán nem, vagy hosszú évtizedek óta nem történt vad és gépjármű között összeütközés, mert a vadmozgás elhanyagolható, ott a vadveszélyt jelző tábla kihelyezésének szükségessége természetesen eleve fel sem merülhet.¹⁵

Jól látszik tehát, hogy a vadveszélyt jelző tábla kint léte vagy hiánya nem egyedüli ok a vadászatra jogosult felróható magatartása miatti kárfelelősségének megállapítása illetve az az alóli kimentés szempontjából.

A felróhatóság kérdése természetesen a gépjárművezető oldaláról is vizsgálandó. A vezetőnek a vadveszéllyel jelzett szakaszokon fokozott figyelemmel kell haladnia. Magától értetődően, ha nincs vadveszélyt jelző tábla – főként az esti illetve a hajnali órákban, amikor a vadak úttesten való átváltása gyakoribb – akkor is a forgalmi, az időjárási és látási viszonyoknak, valamint az útviszonyoknak megfelelően kell közlekednie, a jármű sebességét úgy kell megválasztania, hogy azt az általa belátott távolságon belül és minden olyan akadály előtt, amelyre az adott körülmények között számítani kell, meg tudja állítani.¹⁶

Ha a károkozás egyik félnek sem volt felróható, második lépcsőként azt kellett megvizsgálni, hogy a kár visszavezethető-e valamelyikük fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességre.¹⁷

A vadászatra jogosult felelőssége szempontjából kiemelkedően fontos tisztázandó kérdés volt a régi szabályozás alapján, hogy a vadnak közúton való megjelenése a tevékenysége körében bekövetkező rendellenességének minősíthető-e vagy sem. Ehelyütt mindenekelőtt a Kúria két elvi határozatként is közzétett eseti döntése emelendő ki, melyekből az az álláspont rajzolódik ki, hogy a bíróság a kérdés megítélésénél különbséget tesz közút és gyorsforgalmi út (autóút, autópálya) között.

A BH2000. 401. számú eseti döntésében a Kúria olyan iránymutatást adott, miszerint „önmagában a vad közúton való megjelenése nem értékelhető a vadásztársaság fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességként.”¹⁸ Természetesen a

---

¹⁵ Vö. *Gyulafalvi Edith*: Gépjárművek vaddal történő ütközése (a bírói gyakorlat tükrében). *Gazdaság és jog* 2003/11. sz. 25. o.; *Nagy*: i.m. 51. o.: „A táblák kitételére ösztönző bírói gyakorlat a felelősség fontos hatását, a prevenciót zárja ki. Ha mindenhol kint lesz a tábla, semmi értelme nem lesz a veszélyre figyelmeztető hatásának, a gépjárművezetők nem tudják majd, melyek a valóban veszélyes helyek.”

¹⁶ 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet – A közúti közlekedés szabályairól (KRESZ) 25. § (1-4) bek.

¹⁷ Régi Ptk. 346. § (2) bek.

¹⁸ A konkrét ügyben a felperes a személygépkocsijával az alperesi vadásztársaság területéről kiváltott őzzel ütközött, melynek következtében kára keletkezett. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott és az alperest 176604 Ft megfizetésére kötelezte. Ezt az ítéletet a másodfokú bíróság eltérő indoklással ugyan, de helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyet a Kúria nem talált alaposnak, kifejtve, hogy téves a jogerős ítélet azon megállapítása, amely szerint önmagában a vad közúton való megjelenése az alperes fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességnek minősül. Helyesnek ítélte

vad közúton való megjelenése történhet olyan „különleges” módon is, ami már kellő alapul szolgálhat a vadászatra jogosult működési körén belül felmerült rendellenességnek a megállapításához is. Ilyen különleges módja a vad megjelenésének például – ahogy azt a Kúria a BH2003. 237. számon közzétett eseti döntésében megállapította – ha az állat szarvasbögés idején, amikor magatartása lényegesen megváltozik és a veszélyforrásokra – így a személygépkocsira is – a szokásostól eltérően reagál, vált át az úton.

Egészen más a Kúria álláspontja, ha a vad és a gépkocsi gyorsforgalmi úton, „találkozik”. A BH2000. 402. számú eseti döntés szerint „a vadnak gyorsforgalmi utakon való hirtelen felbukkanása a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett elháríthatatlan oknak (rendellenességnek) minősül.”¹⁹ A Kúria indoklása szerint gyorsforgalmi utak estében a járművezetőnek gyalogos illetve lassú jármű feltűnésével nem kell számolnia, ebből adódóan a szóban forgó utakon közlekedő járművek sebessége az egyéb közutakhoz viszonyítva lényegesen magasabb. A nagyobb sebesség folytán pedig objektíve elkerülhetlenné válik a gépjármű elé ugró vaddal való ütközés.

Az említett döntésekből következően tehát, ha a vad közúton jelenik meg, az önmagában nem minősíthető rendellenességként, ha autópályán, akkor igen. A vonatkozó jogirodalomban meglehetősen ellentmondásos e két elvi határozat megítélése. Van olyan álláspont, mely szerint a két ítéletben foglalt elvi iránymutatást „egy demokratikus jogállamban nem lehet szó nélkül hagyni”, a Kúria álláspontja „merőben téves”, „a jogértelmezés határait messze meghaladta”.²⁰ Más nézet szerint viszont a Kúria döntésében „meggyőzően mutatott rá, hogy a gyorsforgalmi utakon – a járműveknek engedélyezett nagy sebességből is visszavezethetően – a vezetőknek nem kell számolnia (sic!) az úttesten váratlanul felbukkanó akadályokkal (pl. járókelő, lassú

---

ugyanakkor az elsőfokú bíróság azon álláspontját, miszerint az alperes felróhatósága a kármegelőzési kötelezettség elmulasztása kapcsán megállapítható volt. [Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteménye 2000/1/198.]

¹⁹ Az elvi határozatban megállapított tényállás szerint a felperes személygépkocsijával az M1-es autópályán haladva frontálisan ütközött az autópálya két szakaszát korláttal elválasztó bozótos területről hirtelen kiugrott őzzel, amelynek következtében az autóban jelentős mértékű kár keletkezett, valamint az állat is elhullott. Az elsőfokú bíróság az alperest 759703 Ft kártérítés megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság a keresetet elutasította. Indoklásában kiemelte, hogy a vadnak a szabad természet az élettere, így szükségszerűen keresztül halad a közúton is, amely évszázados vadváltóinak része. Önmagában ez a körülmény tehát nem alapozza meg sem az alperesi felróhatóságot, sem pedig a rendellenességet. A felperesi felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyó határozatában, a KRESZ vonatkozó szakaszaira is utalva rámutatott, különbség van a közút és a gyorsforgalmi út között a tekintetben, hogy ez utóbbinál a megengedett nagyobb sebesség folytán a járművezetőnek nem kell számolnia az elé ugró vaddal. Ebből következik, hogy a vadnak gyorsforgalmi úton való hirtelen felbukkanása a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességnek minősül. [Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteménye 2000/1/197.]

²⁰ Ld. *Zoltán Ódön*: Vad és gépjármű „ütközése” folytán bekövetkezett kárért való felelősség. Magyar Jog 2000/12. 742-744. o.

jármű, állat), veszélyforrás jelentkezésével, így itt a vaddal való ütközés lehetősége gyakorlatilag objektíve elkerülhetetlen.”²¹

Tény, sem a Vtv., sem pedig a végrehajtására kiadott FM rendelet nem tett különbséget aközött, hogy a vad és a gépkocsi összeütközése milyen jellegű úton történt. Tény az is, hogy a szabadon mozgó vad nem ismeri a KRESZ-t, s nem tesz különbséget az utak különböző fajtái között. Ha ösztönei úgy diktálják, éppúgy átmegy autóúton, autópályán, ahogy közúton is. Kérdés, hogy a gyorsforgalmi utakon – tekintettel főként az azok használatáért kötelezően megfizetett díjra – elvárható-e a valóban „vadmentes” autópálya? Mivel a magyarországi autópályák nem biztosítanak kellő védelmet az ott közlekedőknek, hogy vadakkal minden kétséget kizáróan ne „találkozzanak”, indokolt-e, hogy – ha a bekövetkező vadbalesetekből fakadó kárigények megtérítését el akarja kerülni – a gyorsforgalmi utak nagyvadakkal szembeni védettségét biztosító berendezések, kerítések, védőhálók kiépítésének költségét a vadásztársaság viselje, illetve áthárítható-e ez a közút tulajdonosára, kezelőjére, fenntartójára? Bár van olyan uniós ország, ahol a bíróságok ilyen esetekben a gyorsforgalmi utak üzemeltetőjének a felelősségét állapítják meg, mivel az köteles gondoskodni a gépjárművek biztonságos, akadálymentes közlekedéséről, a magyar bírósági gyakorlat – egyelőre – nem ezt az irányt követi. A Kúria több döntésében is rámutatott arra, hogy „önmagában az a tény, hogy a megfelelően kialakított kerítés sem képes teljes mértékben visszatartani az autópályától a vadakat, nem alapozza meg az autópálya üzemeltetőjének a kárfelelősségét, hiszen ez akkor már nem vétkességi²², hanem objektív felelősség lenne.”²³ Azaz az autópálya üzemeltetője még díjfizetés ellenében sem vállalhat garanciát arra, hogy az úton közlekedők vaddal nem találkozhatnak, miután a vadászatra jogosult speciális – a régi Ptk. veszélyes üzemi tevékenységre vonatkozó szabályai szerinti – felelőssége nem száll át a közút kezelőjére.

Összegzésként megállapítható, hogy a régi Ptk., a vad és gépjármű „találkozását” veszélyes üzemek összeütközésének minősítő szabályozásból adódóan – elvben legalábbis – minden perben széles körű bizonyítás lefolytatása és az eset összes körülményeinek a mérlegelése szükséges volt ahhoz, hogy a bíróság kimondhassa, a peres felek valamelyikénél megállapítható-e felróhatóság, illetőleg rendellenesség. Láttuk, hogy ez, kiváltképp a vadászatra jogosult oldalán, számos esetben – kezdve a felróható magatartásnak minősülő

---

²¹ Ld. *Gyulafalvi*: i.m. 24. o.

²² A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kktv.) 35. §-a alapján az út kezelője a kezelői kötelezettségének megszegésével okozott kárért a polgári jog általános szabályai szerint felel.

²³ Vö. Pfv. VI. 21 603/1999/3, BH2005. 212

kármegelőzési kötelezettség elmulasztásától, a belső elháríthatatlan ok, rendellenesség megállapításáig – különös nehézségekbe ütközött, illetve a vonatkozó bírói gyakorlat nem is foglalt el egységes álláspontot e kérdésekben.

Így mindenképpen biztató, hogy az új Ptk. szerint nem jelent egyértelmű mentesülést a felelősség alól a vadveszélyt jelző közúti tábla kihelyezése és még nehezebb kimentési szabályok bevezetése, hiszen ezzel is arra ösztönözheti a törvényhozó a vadászatra jogosultat, hogy a lehető legtöbb biztonsági intézkedést tegye meg annak érdekében, hogy csökkentse a vadbalesetek számát.

III. A vadászható állat által okozott kárért való felelősség – a 2013. évi V. törvény újításai

Az új Ptk. egy teljesen új fejezetet léptetett hatályba 2014. március 15.-én, „Felelősség az állatok károkozásáért” címmel, ezen belül kapott helyet „A vadászható állat által okozott kárért való felelősség”.²⁴ A törvény ezen rendelkezése az ember uralma alatt nem álló, vadon élő és vadászható állatok által a mező- és erdőgazdálkodáson kívül okozott kárért való felelősséget szabályozza. Ennek a felelősségi szabálynak az önálló megfogalmazásával a deliktuális felelősség körében, megtörtént a szétválasztás, amely szerint a mező- és erdőgazdálkodásban a vad által okozott károkra, az úgynevezett vadkárokra külön jogszabály vonatkozik.²⁵

Ezzel egyidőben hatályon kívül helyezték az új szabályozás – fent elemzett – „előképét”, a Vtv. 75.§ (3) bekezdését, amely a mező-, és erdőgazdálkodáson kívüli károkozásokra vonatkozott és a vadászatra jogosult veszélyes üzemhez kapcsolódó felelősségét állapította meg.

Az új Ptk. önálló mentesülési klauzulája, – mely szerint „A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő”, – sok egymással ellentétes jogászi értelmezést szült és ezzel jogbizonytalanságot okozott. Az ellentmondó szakirodalmi nézeteket áttekintve kiemelendő például, hogy ORCSIK szerint

²⁴ Ptk. 6:563§ A vadászható állat által okozott kárért való felelősség

(1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

(2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

(3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.

²⁵ *Petrik Ferenc – Wellmann György* (szerk.): Az új Ptk. magyarázata VI/VI, Polgári jog. Kötelmi jog. HVH-ORAC, Budapest 2014, 554-555. o.; *Petrik Ferenc* (szerk.): Polgári jog. Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. törvény, az új Ptk. kommentárja) III. HVG-ORAC, Budapest 2014, 1030-1031. o.

„Az új Ptk. a vadászható állat által okozott kárért való felelőssége alapjaiban változtatja meg a vadbalesetekre eddig kialakult és a bírósági gyakorlatban is szokásos általános (felróhatósági) felelősséget, mivel objektív felelősséggé alakítva azt, alaphelyzetben a vadászatra jogosult telepíti a kockázatviselést és ezáltal a kár megtérítésének kötelezettségét is.”²⁶ Ebből következik az is, hogy már nem csupán a gyorsforgalmi utakon minősül rendellenességnek a vad megjelenése, hanem a közúton is, így a vadászatra jogosult felelősségének tekinti azt, mellyel BARTA is egyetért.²⁷ Ezen vélemények alapján egyáltalán nem volt azonban egyértelmű az, hogy a továbbiakban is alkalmazható lenne a korábban kialakult bírói gyakorlat. További vitára adott okot, hogy bár a törvény a kimentés lehetőségét nem zárja ki, de az „ellenőrzési körön kívül eső elháríthatatlan ok” kategóriáját sem fejti ki részletesen, így valószínűsíthető volt az, hogy az említett kategória csupán *vis maior* (pl. árvíz, tűzvész) esetén enged kimentést a vadászatra jogosult számára²⁸, amely elég csekély a régi Ptk. szerinti szabályok alkalmazásához képest, amikor is a vadveszélyt jelző közúti tábla kihelyezése – sőt akár annak kihelyezésére vonatkozó kezdeményezés – és a felróhatóság hiánya általában elegendő volt a vadászatra jogosult mentesüléséhez.²⁹

Miután a jogalkotó is észlelte a rendelkezés körüli bizonytalanságot, 2015. május 5-én a 2015. évi L. törvénnyel beemelt a Vtv.-be egy új 75/A. §-t „A vadászható állat által okozott kár” címmel, amely az új Ptk. fent említett fejezetének alkalmazására utal vissza, valamint kimondja, hogy a Ptk. veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.³⁰

²⁶ Dénesné Orcsik Judit: A vadbalesetek szabályozásának anomáliái.

<http://jogaszvilag.hu/rovatok/szakma/a-vadbalesetek-szabalyozasanak-anomaliai> (2016. 10. 17.)

²⁷ Herpy Miklós: Állati balesetek. <http://herpy.hu/allati-balesetek/> (2016. 10. 17.); Barta Judit: A vadászható állat által okozott kárért való felelősség az új Ptk.-ban. <http://jogaszvilag.hu/rovatok/szakma/a-vadaszható-allat-altal-okozott-karert-valo-felelosseg-az-uj-ptk-ban> (2016. 10. 17.)

²⁸ Nocht Tibor: A kártérítési felelősség alaptanai. A 2013. évi V. törvény alapján. Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft., Budapest 2014. 63. o.: „Az ellenőrzési körön kívül eső ok – a vadgazdálkodási és vadászati tevékenység speciális alanyi és tárgyi feltételeiből következően – mint kimentés, csak igen szűk körben alkalmazható, például természeti katasztrófa esetében, amikor a menekülő vadak tömegével jelennek meg a közutakon, de a zord időjárási viszonyok (hirtelen lezúduló hótömeg, fagy, aszály) következményeinek elhárítása, csökkentése a vadászatra jogosult érdekkörébe tartozó körülménynek minősül, ezért nem minősíthető az ellenőrzési körön kívül eső oknak.”

²⁹ A túl sűrűn kihelyezett táblákkal kapcsolatos problémákról ld. bővebben: Nagy Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái. Jura 2013/1. sz. 168-170. o.

³⁰ A vadászható állat által okozott kár

75/A. § A vadászatra jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni azzal, hogy a vadászatra jogosult ellenőrzési körön kívül eső oknak a vadászati jog gyakorlásán és a vadgazdálkodási tevékenység folytatásán kívül eső okot kell tekinteni.

(2) A vadászható állat által okozott kárért való (1) bekezdés szerinti felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén a Polgári Törvénykönyvnek a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Némi segítséget jelent továbbá, hogy a ma már többnyire hatályát veszített jogszabályi hivatkozásokon alapuló bírói gyakorlat továbbra is irányadó maradt, amit az új Ptk. Kommentárja is megerősít, amikor kimondja, hogy a bíróságok stabil ítélkezési gyakorlatán a Ptk. rendelkezései nem kívántak változtatni.³¹ Annak ellenére, hogy a bírósági döntések elég széleskörű gyakorlatot alakítottak ki az elmúlt években, még így is nagy mérlegelési lehetőséget hagytak a tekintetben, hogy közúton milyen esetekben minősül rendellenesnek a vad megjelenése, azaz mennyire kell a szokásostól eltérőnek lennie a vadászatra jogosult felelősségének megállapíthatóságához. Az új kimentési kategóriába tartozó eseteket várhatóan majd a bírói értelmezések fogják pontosabban körülhatárolni, de az újabb 75/A § bevezetése és a törvényhozó azon szándéka, hogy nem kívánt változtatni a bíróságok ítélkezési gyakorlatán annyit mindenképpen egyértelművé tett, hogy a vadászatra jogosult számára a szigorú felelősség továbbra sem jelent feltétlen felelősséget.

IV. Összegzés

Ugyan az új Ptk. fent is említett rendelkezései arra engednek következtetni, hogy a vadászatra jogosultak felelőssége jelentősen megnőtt a vadászható állatok károkozása esetén, és a kimentési lehetőségeik is szinte egyenlőek a *vis maior* eseményekkel, ami minimálisra csökkenti a szabadulási utat számukra. Mégis biztató körülmény lehet, hogy a már kialakult bírói gyakorlatból megszületett Kúriai döntések továbbra is irányadóak maradtak, így feltételezhető, hogy a gyorsforgalmi utakon kívül, minden más alsóbbrendű közúton történt vadbaleset esetén a feleknek önmaguknak kell viselniük a kárukat amennyiben nem bizonyítható, hogy valamelyikük működése körében bekövetkezett rendellenesség okozta a balesetet. Bár az ilyen esetekben további bizonytalanságra ad okot, hogy a Kúriai határozatok alapjai olyan jogszabályhelyek, amelyeknek szinte mindegyike hatályukat veszítették.

Ezt átgondolva meglehetősen komoly feladat hárul a bíróságokra annak tekintetében, hogy az új szabályokat és a már kialakult gyakorlatot hogyan hozzák összhangba, illetve mit értékelnek a rendellenesség kategóriájaként. Minden jel arra mutat, hogy jelenleg is igen nehéz

---

³¹ Gárdos Péter – Vékás Lajos (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. 2. kötet. Wolters Kluwer, Budapest 2014. 2311.o.: „A vadászható állatok által a mező- és erdőgazdálkodáson kívüli károkozására vonatkozó normák viszont a klasszikus polgári jogi felelősségi szabályok alá tartoznak. Ezeket a Ptk. a *vadászható állat* által okozott kárért való felelősség címmel áttemeli rendelkezései közé, és a veszélyes üzemi felelősség szabályai alá vonja. A gyakorlatban e károkozások tipikus – szinte kizárólagos – megjelenése a vad és a gépjármű összeütközésének tényállásköre, amely körben a bíróságok ma már stabilnak mondható ítélkezési gyakorlatot alakítottak ki, azon a Ptk. rendelkezései se kívánnak változtatást. Az elvi iránymutató gyakorlati felsőbbbírói döntéseket a veszélyes üzemek összeütközésére vonatkozó magyarázatok tartalmazzák.”.

a bíróságok dolga, mégis könnyebbséget feltételezhetünk, hiszen a törvény a bizonyításhoz a helyszíni vizsgálatok során sokkal aktívabb közreműködést kíván az érintett felektől. A helyszíni nyomrögzítés például komolyabb szerepet kapott azáltal, hogy a vadásztársaságnak is érdekében áll a vadászatra jogosult vagy a szakértő eljárása, így nem csupán a rendőri intézkedés és a gépjármű vezetőjének elmondása alapján kiállított helyszíni jegyzőkönyv fog alapjául szolgálni az esetleges bírósági eljárásnak.